

2018-06-20
N2018/03774/DL**Näringsdepartementet**

Statens jordbruksverk

551 82 Jönköping

Uppdrag att utreda konsekvenser av krav på lösgående djur

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) att utreda konsekvenser av att införa ett krav på att hålla djur lösgående samt behovet av övergångsbestämmelser och undantag från kravet.

Jordbruksverket ska analysera och bedöma vad som är en rimlig övergångstid för att djurhållare med befintliga stallar ska kunna ställa om till lösgående system. Jordbruksverket ska även överväga om det finns andra incitament än lagstiftning som kan främja en snabb och effektiv omställning till lösgående system. Vid förslag på sådana incitament ska ekonomiska och övriga konsekvenser analyseras.

Jordbruksverket ska inhämta synpunkter från företrädare för branschen, berörda organisationer, inklusive intresseorganisationer, och länsstyrelserna.

Uppdraget ska redovisas i en skriftlig rapport till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 1 juli 2019.

Bakgrund

De flesta djur i Sverige hålls i dag i lösgående system, som till exempel boxar, ligghallar, inhägnader eller andra liknande utrymmen. Det finns dock vissa djur som hålls i uppbundna system, framför allt gäller det mjölkkor och hästar.

Mjölkkor i Sverige har av tradition hållits uppbundna. I takt med den strukturomvandling som skett inom lantbruket har mjölkföretagen utvecklats mot färre företag med fler mjölkkor per besättning och andelen uppbundna

mjölkkor har minskat. Enligt Husdjursstatistik 2018 från Växa Sverige (data från kokontrollen som motsvarar cirka 80 procent av alla svenska mjölkkor) hölls kontrollåret 2016/2017 cirka 73 procent av alla mjölkkor i lösdriftssystem, medan omkring hälften av besättningarna hade uppbundna system. Större mjölkföretag med fler kor har i allmänhet lösdriftssystem i dag.

Andelen hästar som hålls i spilta är generellt låg i landet som helhet. Enligt Jordbruksverkets rapport (2018:12) Hästhållning i Sverige 2016 hade 5 procent av landets hästhållare spiltor. Det är framför allt på ridskolor och inom turridning som hästar hålls i spilta. Av landets hästar finns drygt 5 procent på ridskolor och turridningsföretag och av dessa drygt 450 företag var det 35 procent som höll åtminstone vissa av sina hästar i spiltor.

Enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2017:24) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. finns krav på att handjur av nöt som är äldre än sex månader från och med 1 augusti 2017 ska hållas lösgående. Vidare gäller att i nybyggda stallar som togs i bruk efter 30 juni 2010 ska nötkreatur hållas lösgående, detta gäller dock inte om ansökan om förprovningen inkom till länsstyrelsen före den 1 april 2007. Enligt Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2007:6) om hästhållning ska hästar hållas lösgående i nya stall som uppförts efter 1 augusti 2007. Detsamma gäller för stallbyggnader som genomgått sådan till- eller ombyggnad som kräver förprovning om de togs i bruk efter den 1 augusti 2007. Om förprovningen skett före den 1 augusti 2007 gäller dock inte kravet på box eller ligghall.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen bedömde i propositionen Ny djurskyddslag (prop. 2017/18:147) att det finns stora fördelar med lösgående system, framför allt med hänsyn till djurens möjlighet till naturligt beteende och att dessa överväger de eventuella nackdelar som finns. Kor i uppbundna system saknar i de flesta fall möjlighet att röra sig för motion under inomhussäsongen. Om hästar hålls i spilta påverkar det hur hästar lägger sig ner och reser sig upp. Det påverkar även hästarnas möjlighet att överblicka sin omgivning, vilket är viktigt för deras välbefinnande.

Lösgående system har även andra fördelar, till exempel bedöms de vara mer rationella än uppbundna system för större nötbесättningar och de innebär

även lägre investeringskostnader per djur i medelstora till stora mjölkbesättningar. Regeringen bedömde därför att alla djur bör hållas lösgående.

Det konstaterades dock att en snabb omställning till lösgående system kan få negativa konsekvenser för de djurhållare som har stallar med uppbundna system. För mjölkföretagare kan en snabb omställning påskynda storleksrationaliseringen och medföra att företagare slutar i förtid. Det finns även en risk att ett krav på lösgående djur påverkar möjligheten att bedriva ett aktivt och levande fåbodbruk negativt.

Även när det gäller hästbranschen kan en alltför snabb utfasning av spiltorna utgöra ett hot för vissa ridskolors och turridningsverksamheters konkurrenskraft samt tvinga företag och organisationer att dra ner på eller lägga ner sina verksamheter.

Det saknas i dagsläget tillräcklig kunskap om konsekvenserna av att kräva att alla djur omgående ska hållas lösgående, till exempel hur många företag som har djur i uppbundna system, om ålder och livslängd på de befintliga byggnationerna, samt hur en omställning kommer att påverka djurhållare, idrottsutövare och föreningsliv samt möjligheten att främja ett levande kulturarv till exempel inom fåbodbruk.

Regeringen bedömer därför att det finns behov av ytterligare utredning av konsekvenserna av det föreslagna lagkravet på lösgående djur och om behovet av övergångsbestämmelser för djurhållare som har uppbundna system.

För vissa typer av djurhållning kan det eventuellt finnas skäl att föreskriva permanenta generella undantag från kravet på att hålla djur lösgående. Det kan också finnas skäl att göra det möjligt att medge undantag från kravet på lösgående djur i enskilda fall, exempelvis om en djurhållare går i pension inom en kort tid från det att kravet träder i kraft. Behovet av sådana undantag behöver utredas ytterligare.

Redan i dag pågår en successiv, naturlig utfasning av uppbundna system. Med hänsyn till djurvälståndet är det angeläget att omställningen till lösgående system går så snabbt och smidigt som möjligt. Med anledning av detta bedömer regeringen att Jordbruksverket ska överväga om det finns andra incitament än lagstiftning som kan främja övergången till lösgående system.

På regeringens vägnar

Sven-Erik Bucht

Amanda Andersson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Socialdepartementet/FS

Finansdepartementet/BA

Kulturdepartementet/KL

Länsstyrelserna